

**צפיפות, תפרוסת, ודגמי תפרוסת
אוכלוסייה**

שיעור גיאוגרפיה באמצעות מצגת

**אילת כ"ץ
תוכנית היל"ה**

מטרות- מה הלומדים ידעו בסוף השיעור?

1. היכרות והבנת המושגים: תפוסת וצפיפות אוכלוסייה
2. למידה וזיהוי דגמי תפוסת במפות השונות
3. הבנה ויישום המושגים במפות ישראל
4. סקרנות והנאה
5. למידה בצוותא

משך השיעור 45 דקות
ציוד: אטלס אוניברסיטאי/כרטא



תכנון שיעור על פי מעגל הלמידה

- פתיחה חוויתית
- פעילויות מגוונות, הפעלה ומעורבות הלומדים
- פעילות בזוגות/ קבוצתית
- הצגת תוצרי הלמידה בדרכים שונות
- סיום וסגירת שיעור

פתיחת השיעור
כ-10-15 דקות



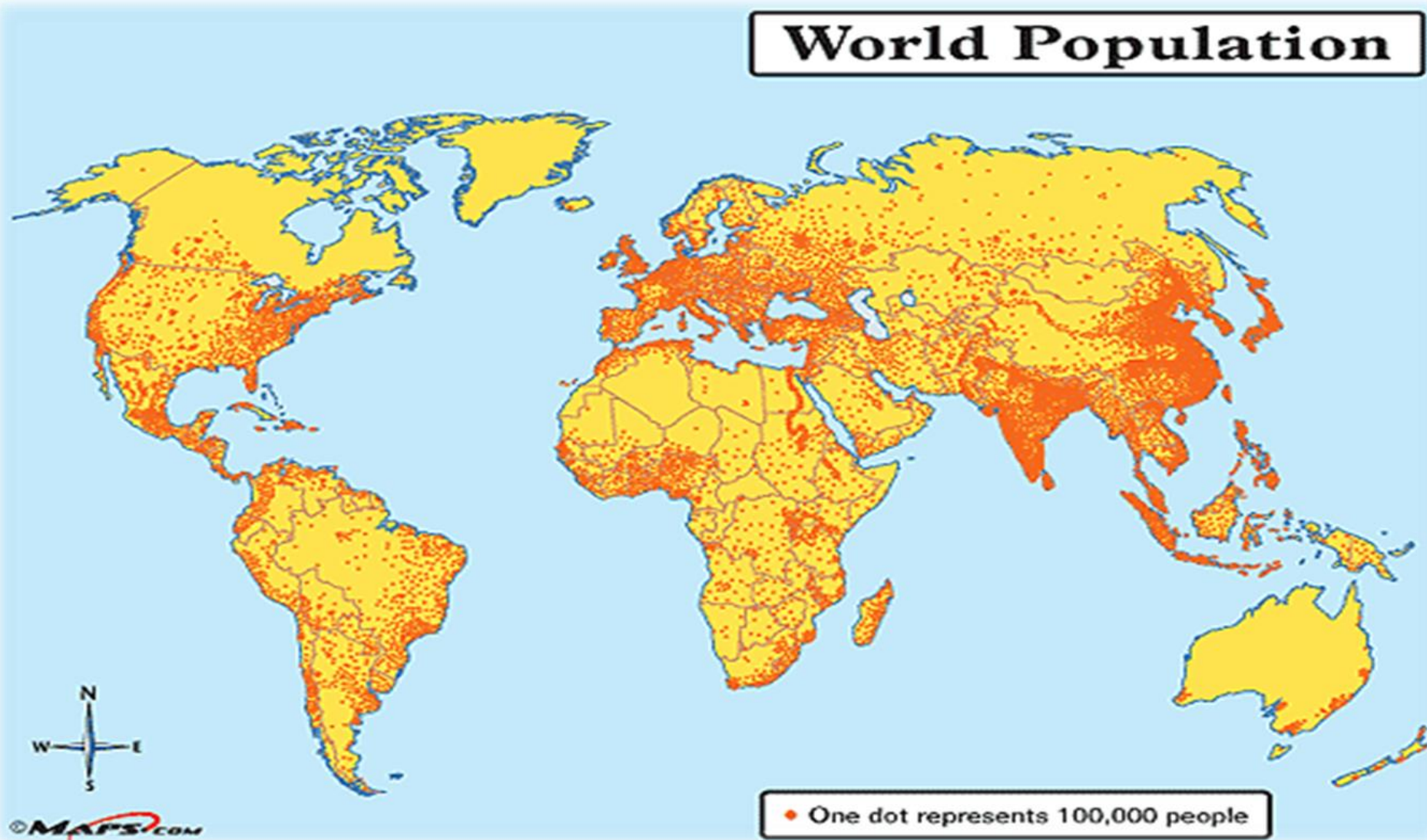
התבוננו במפת העולם המציגה את תפרוסת האוכלוסייה

□מה המפה מתארת? (תשובות במליאה)

□על פי התשובות ששמעתם, נסו להגדיר מהי
תפרוסת אוכלוסייה?



מפת תפרוסת אוכלוסיית העולם



נוהגים לסמן את גודל האוכלוסייה באמצעות נקודות

תפרוסת אוכלוסייה- הגדרה

"תפרוסת אוכלוסייה" מתארת את כמות התושבים במקום מסוים. האופן שבו מפוזרת האוכלוסייה במרחב, בשטח מוגדר (מדינה, עיר, יבשת וכדומה)

שאלו שאלות על מפת תפרוסת האוכלוסייה בעולם . (האטלס פתוח במפת העולם מדינית)



- מדוע...
 - איך זה....
 - היכן....
- הוסיפו עוד שאלות
(התשובות יתבררו
עד לסיום הנושא)

מהי "צפיפות אוכלוסייה"?



מדד כמותי שמתאר כמה אנשים בממוצע חיים על שטח נתון.

צפיפות אוכלוסייה מתארת את כמות האוכלוסייה ביחס לשטח.

איך מחשבים צפיפות אוכלוסייה?

מחלקים את מספר התושבים במדינה לשטח המדינה בקמ"ר.

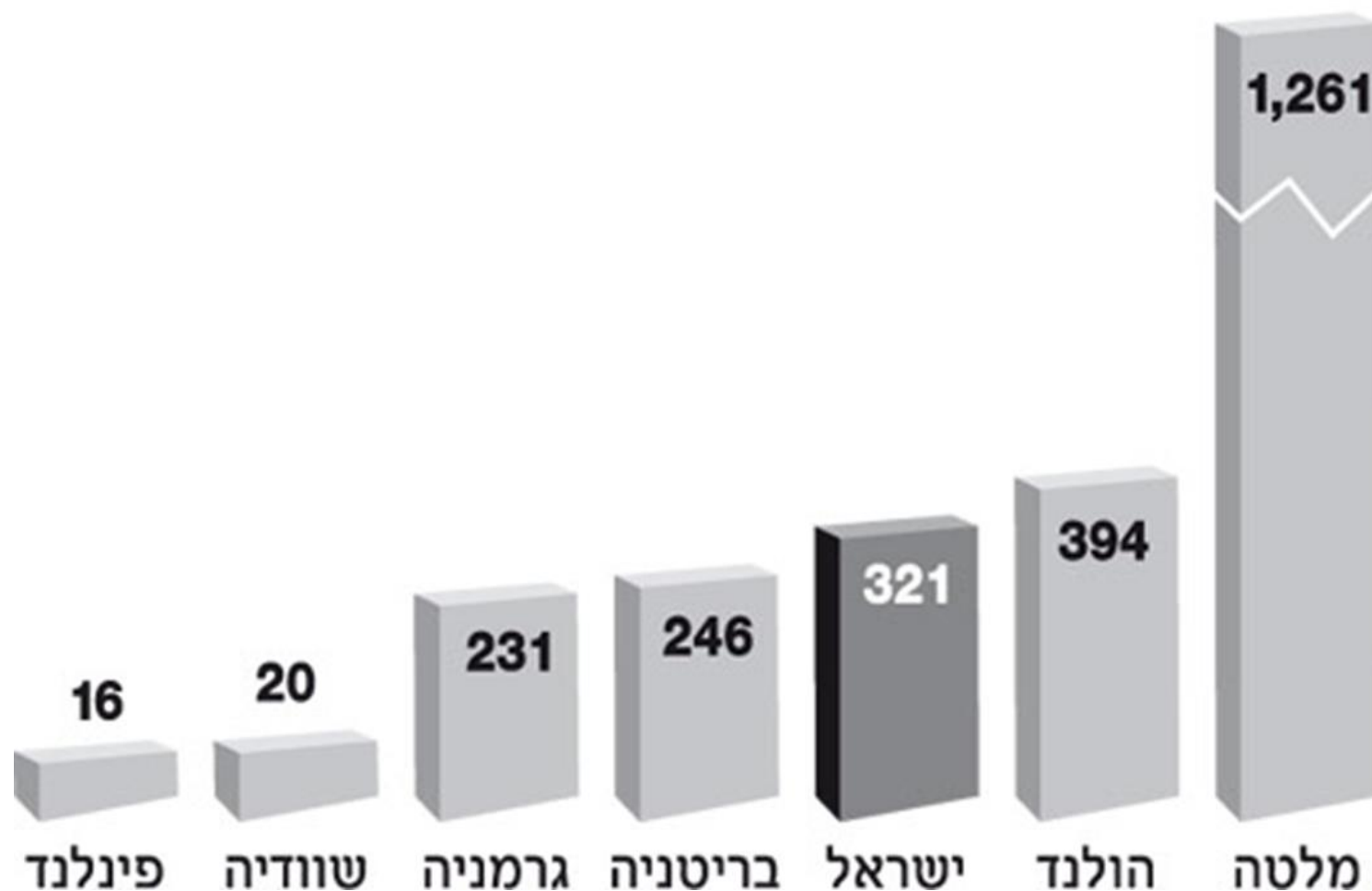
לדוגמא ישראל:

8.200,00 חלקי 22.072 קמ"ר

= 371 נפש/קמ"ר.

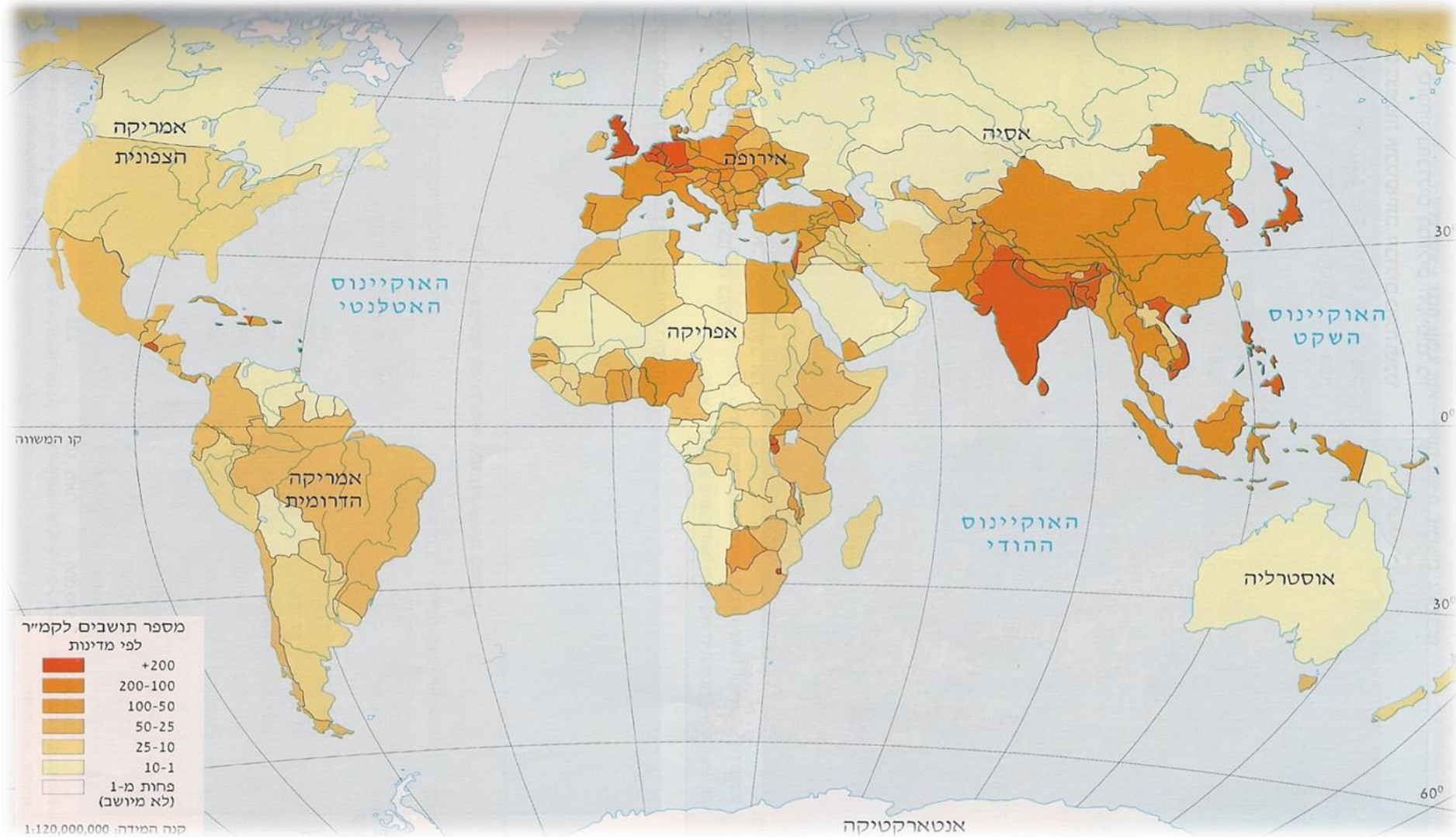
צפיפות האוכלוסין במדינות אירופה ובישראל

נפש לקמ"ר



מה ניתן לומר מתרשים העמודות על הצפיפות בישראל ביחס למדינות נוספות בתרשים?

מפת צפיפות אוכלוסיית העולם



את הצפיפות מסמנים באמצעות משטחי צבע

שאלו שאלות על מפת צפיפות האוכלוסייה בעולם . (האטלס פתוח במפת העולם מדינית)

- מה ההבדל בין מפת התפרוסת למפת הצפיפות?
- מהי משמעות המספר המציין צפיפות אוכלוסייה?
הוסיפו עוד שאלות



(התשובות יתבררו
עד לסיום הנושא)



המזרח התיכון בלילה. זהו היכן תפרוסת האוכלוסייה צפופה והיכן דלילה? (מפת מזרח תיכון)



מה תוכלו לומר על ההבדל בתפוצת האוכלוסייה בין אירופה לחלק מאפריקה ?

<http://www.youtube.com/watch?v=AOCaxMOerO8>

חלל: כדור הארץ בלילה - צולם עי
אסטרונאוטים מרהיב ביותר 4.40
דקות - באנגלית

1. מהי הרגשתכם בעקבות הצפייה
בסרטון?
2. ציינו שני דברים שלמדתם מהסרטון ?

פעילויות המשך
השיעור
כ-20-15 דקות



נכיר ונדגים את דגמי תפרוסת האוכלוסייה

ציוד נדרש

1. דפי נייר A4

2. שקדי מרק /קרוטונים גדולים

(נחלק לכל זוג לומדים 4 דפים + שקדים/קרוטונים)

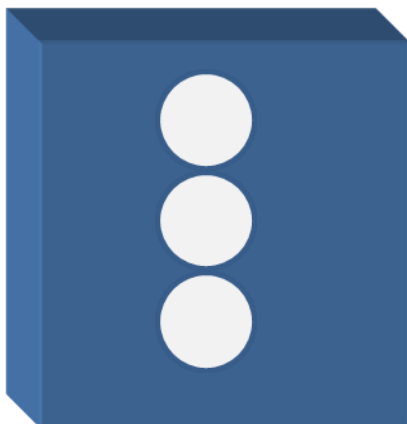
נסדר את " כלי המשחק" על 4 דפים בהתאם ל-4

סוגי התפרוסת:

- 1-תפרוסת אורכית, 2-תפרוסת מקובצת,
- 3-תפרוסת הומוגנית, 4- תפרוסת מפוזרת.



דגמי תפרוסת אוכלוסייה



**תפרוסת אורכית/ קווית/
לינארית**

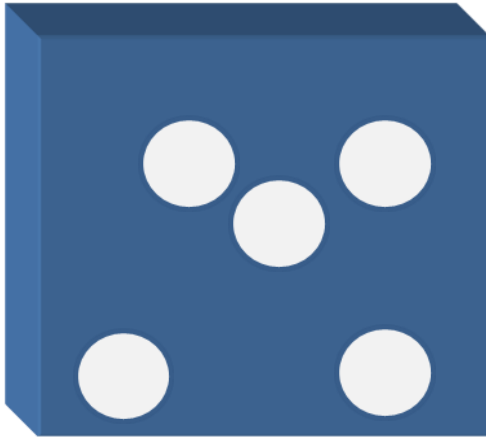
**האוכלוסייה מתפרסת לאורך
קו/רצועה מסוים.**



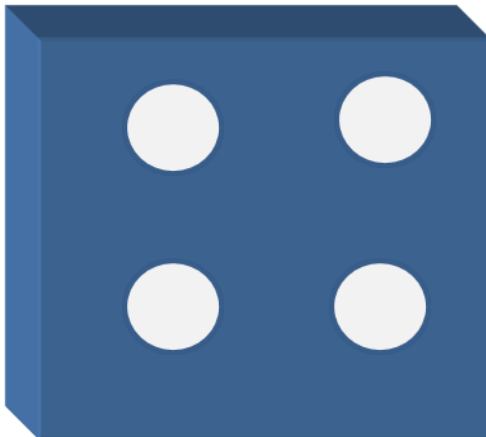
תפרוסת מקובצת

**האוכלוסייה מתרכזת סביב
מוקד מסוים.**

דגמי תפרוסת אוכלוסייה



תפרוסת מפוזרת
התפרסות מפוזרת ולא
אחידה על פני שטח
המדינה.



תפרוסת
הומוגנית/אחידה
התפרסות שווה ואחידה
של הערים על פני שטח
המדינה.

נזהה את דגמי התפוסת של מדינות במפות פיסייות

היכרנו את דגמי התפוסת, כעת נוכל ליישם

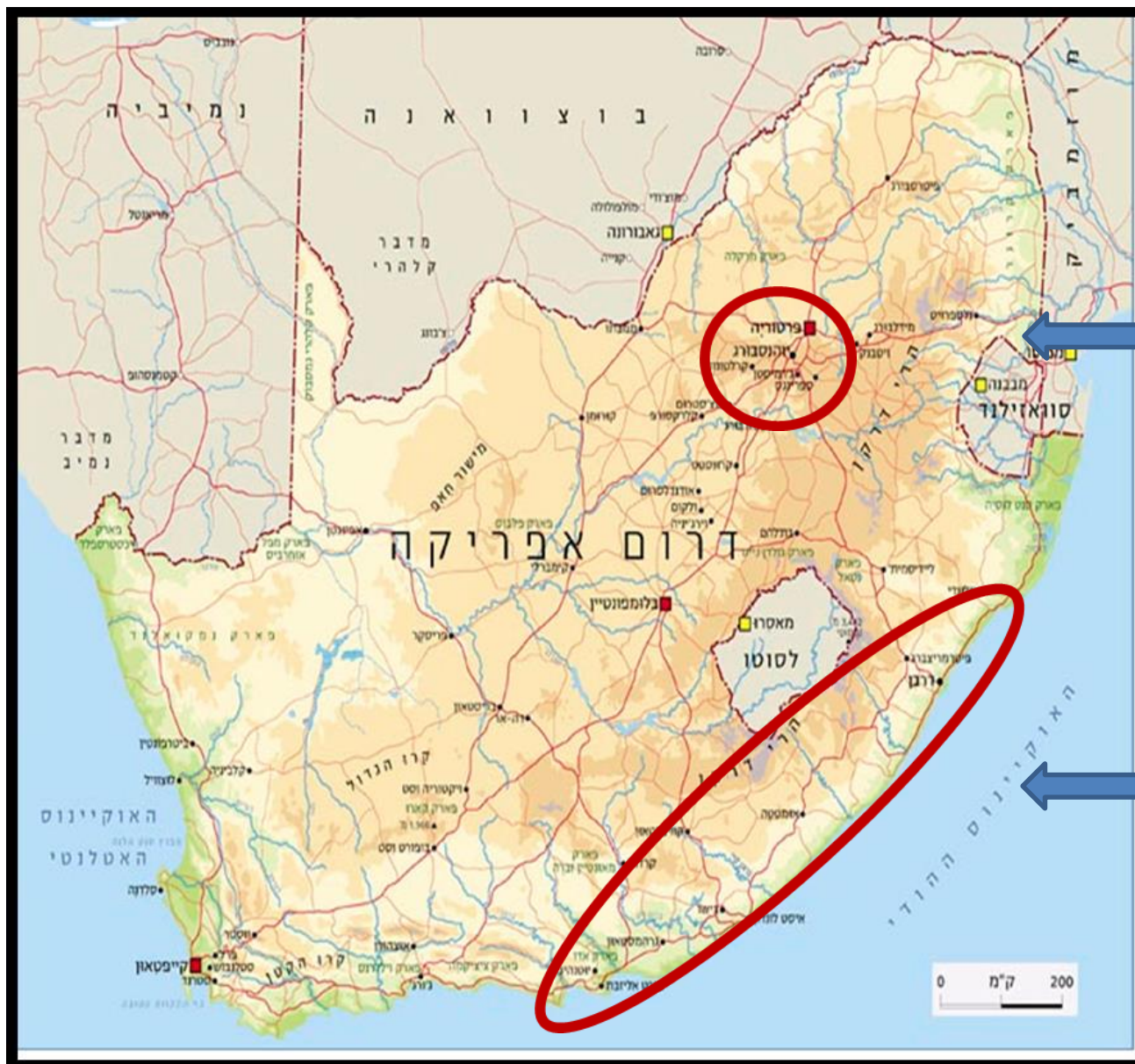
ציוד נדרש

אטלס אוניברסיטאי/כרטא

נדגים את תפוסת האוכלוסייה ממדינה אחת דרום
אפריקה (בשקופית הבאה)

בכל המדינה דגם מפוזר

דגם
מקובץ



דגם אורכי

**נתרגל וניישם !
עבודה בזוגות**



**בחרו 2 מדינות מהרשימה פתחו את האטלס במדינה
המתאימה שבחרתם,
סמנו + לכל סוג תפרוסת שזיהיתם במדינה**

שם המדינה	תפרוסת אורכית	תפרוסת מפוזרת	תפרוסת הומוגנית	תפרוסת מקובצת
מצרים				
קנדה				
קולומביה				
אוסטרליה				

בחרו מדינה נוספת לפי רצונכם, זהו וסמנו את דגמי תפרוסת

1. בחרו אחת מהמדינות שברצונכם להציג
 2. רשמו את שמה, ופתחו את האטלס במפה המתאימה
 3. הציגו על דפי הנייר את דגמי תפרוסת האוכלוסייה שזיהיתם, ארגנו זאת בעזרת שקדי המרק/קרוטונים.
 4. דף נייר אחד לכל דגם תפרוסת
- כל הלומדים עוברים בין הזוגות ובודקים את נכונות התשובות**
- לבסוף, הלומדים מוזמנים לאכול את "כלי המשחק"**



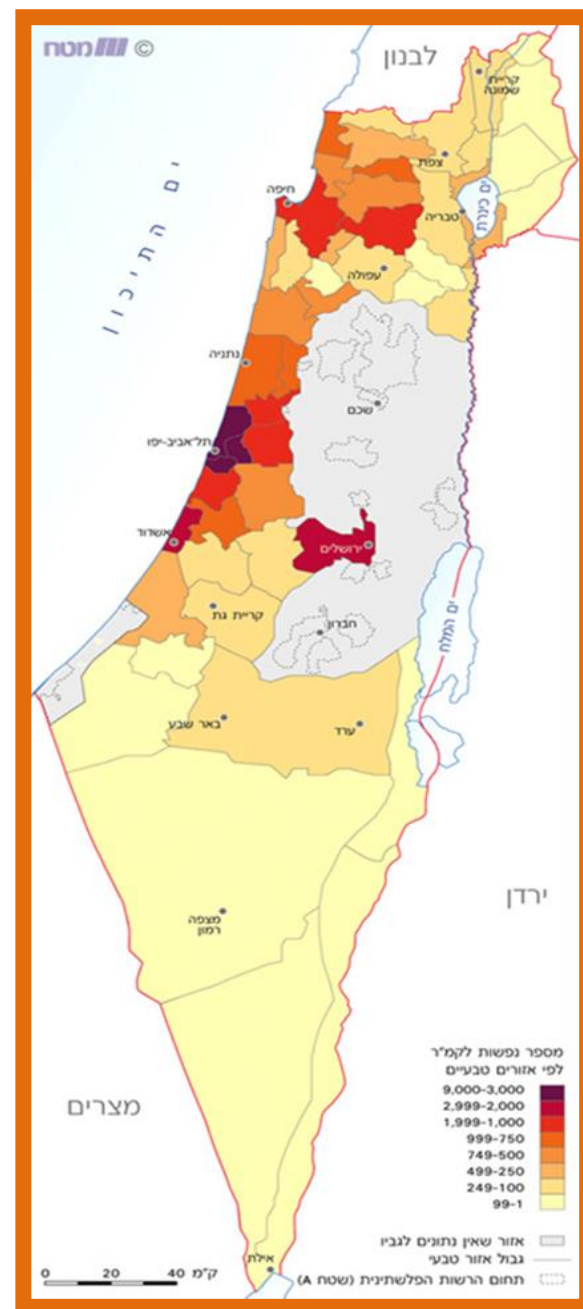
**בואו נתרגל וניישם
את המושגים
והדגמים שלמדנו על
ישראל**



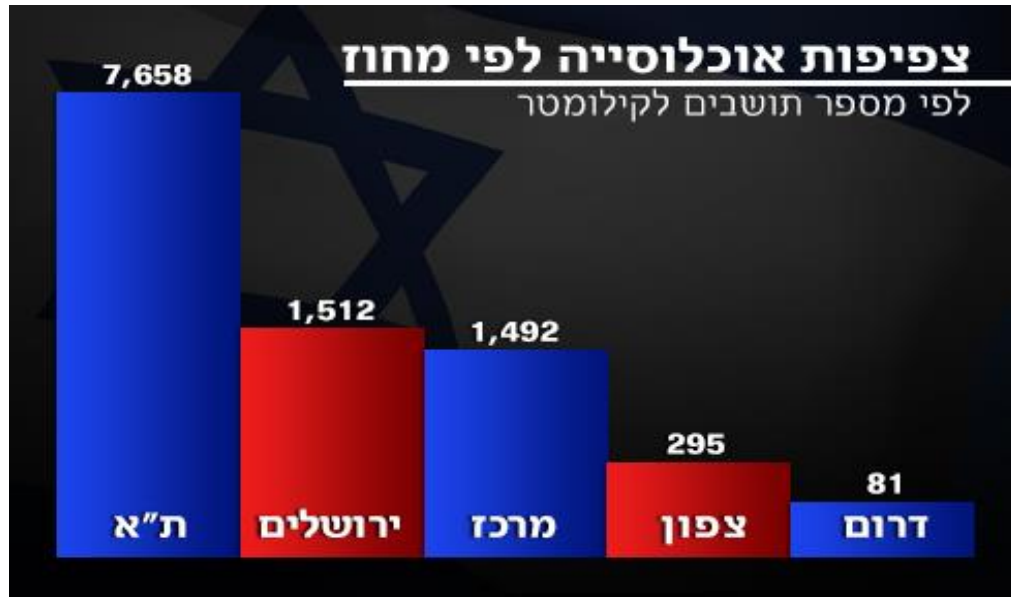
לפניכם מפת צפיפות אוכלוסייה בישראל
(ככל שהמספר גבוה יותר, הצבע כהה יותר,
והצפיפות גבוהה יותר)

היכן צפיפות האוכלוסייה גבוהה?

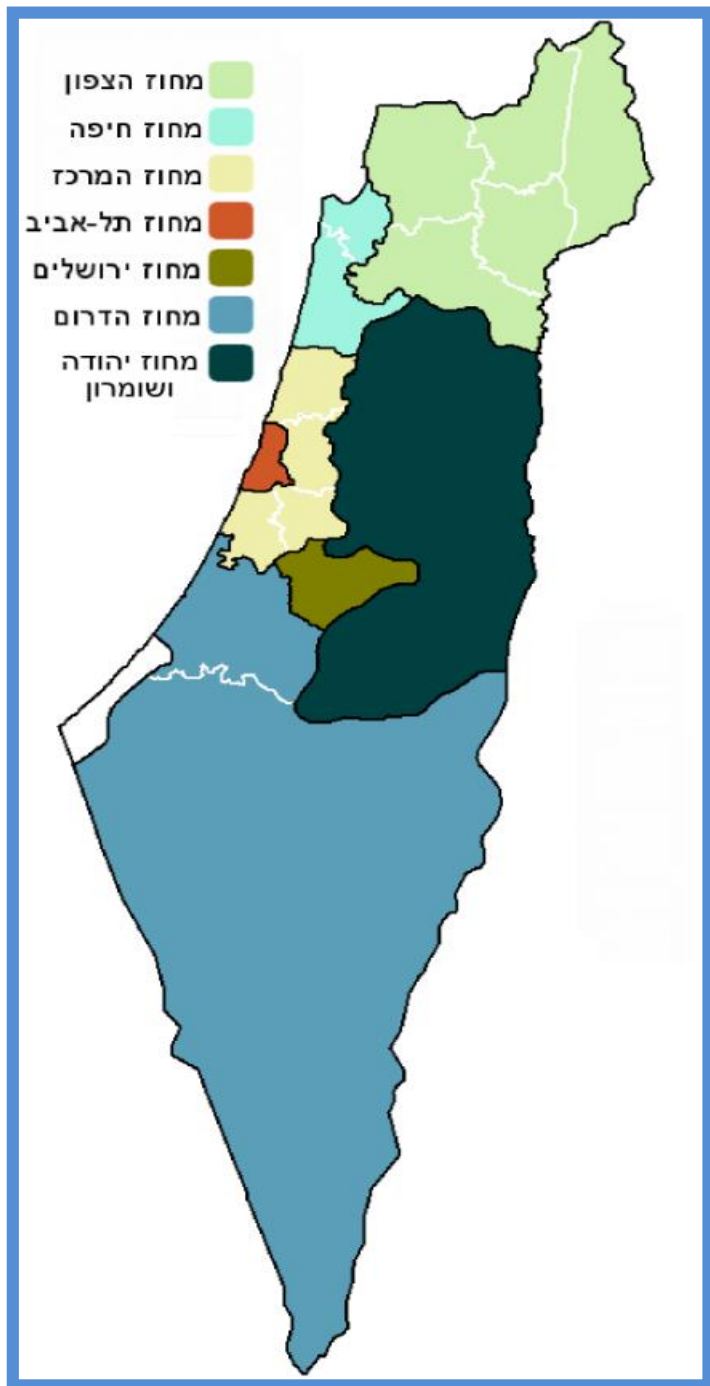
היכן צפיפות האוכלוסייה נמוכה?



צפיפות האוכלוסייה ותפוצת האוכלוסייה ברחבי מדינת ישראל אינה אחידה



כתבו 3 מסקנות העולות
מהתבוננות במפת מחוזות ישראל,
ועמודות הצפיפות לפי מחוז?



מפת צפיפות אוכלוסייה



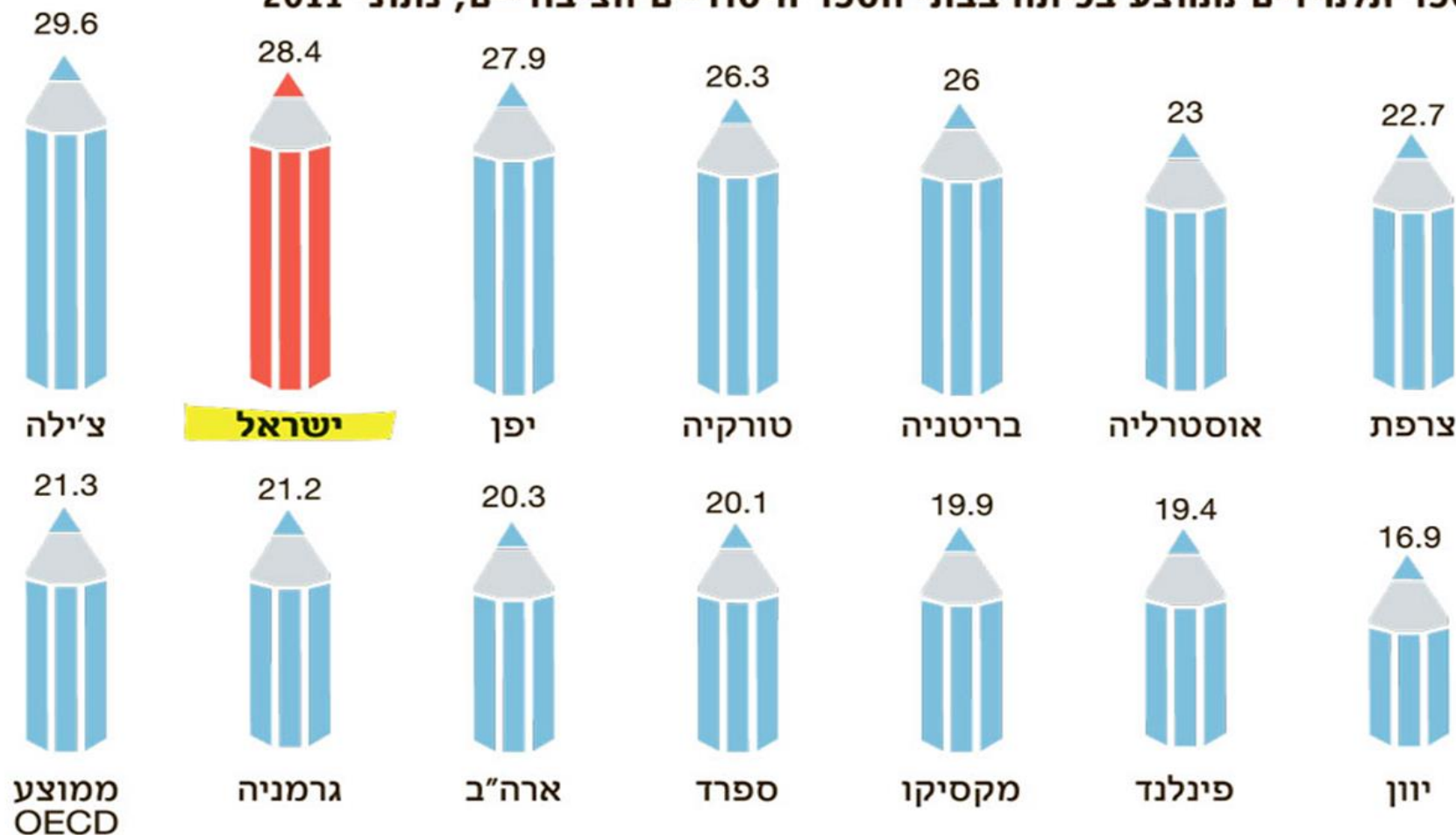
שערו מה יכולות להיות הסיבות להבדלים בצפיפות ובתפוצה באזורים השונים בישראל?

לפני סיום....

**במושגים תפרוסת
וצפיפות ניתן
להשתמש בתחומי
תוכן רבים...**

הצפיפות בישראל - מהגבוהות ב-OECD

מספר תלמידים ממוצע בכיתה בבתי הספר היסודיים הציבוריים, נתוני 2011



מקור: עיבוד לנתוני משרד החינוך וה-OECD

TheMarker

מה תוכלו לומר על צפיפות התלמידים בכיתות בישראל לעומת שאר המדינות?

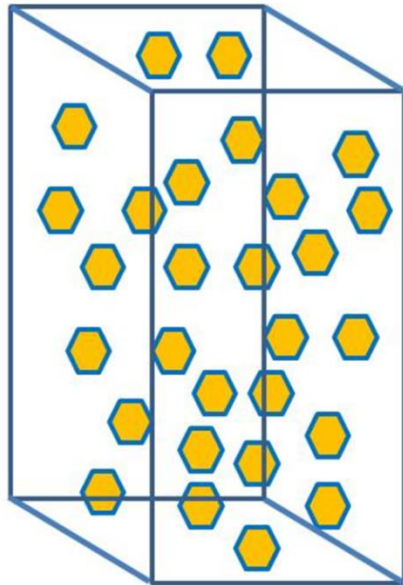
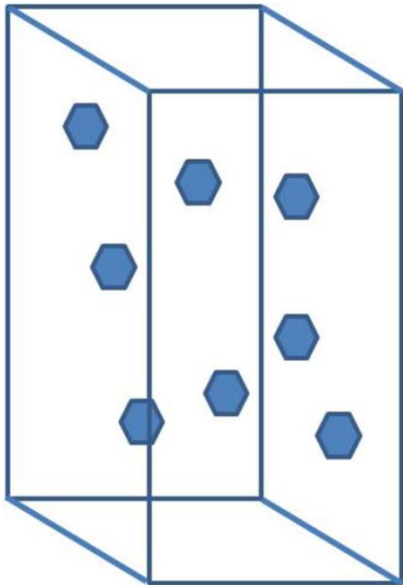
אצל היהודים החילונים הכי צפוף

מספר התלמידים הממוצע בכיתה ב-2013, לפי מגזרים



*במוסדות רשמיים ** במוסדות רשמיים, מוכרים שאינם רשמיים ובמוסדות הפטור בציבור החרדי
מקור : משרד החינוך

איזה מידע תוכלו לקבל מ"העוגות" ?



דוגמאות נוספות לצפיפות

לסיום.....

על אילו שאלות ששאלתם בפתיחת השיעור
קיבלתם תשובות, על אילו עדין לא?

נסכם את השיעור בעזרת **חשמ"ל**
(**ח**יובי, **ש**לילי, **מ**עניין אותי, **ל**מידה
בהמשך)



מהם הגורמים לתפרוסת אוכלוסייה צפופה ודלילה?



